

Több és szebb paprikát!

A PAPRIKA A MAGYAR KONYHA JELLEMZŐ ALAPANYAGA. A FÚSZERPAPRIKA MINDENNAPI HASZNÁLATA MELLETT A FRISS ZÖLDPAPRIKA IS MEGTALÁLHATÓ A LEGTÖBBÜNK ASZTALÁN, KÜLÖNÖSEN TAVASZTÓL ŐSZIG. BÁR A ZÖLDSÉGNÖVÉNYEK KÖZÖTT A PAPRIKA „KÉNYESNEK” SZÁMÍT, A KONYHAKERTKÉKBEN SZINTE MINDIG OTT A HELYE. JÓ FAJTAVÁLASZTÁSSAL, TALAJ-ELŐKÉSZÍTÉSEL, NÖVÉNYÁPOLÁSSAL MIND ÉTKEZÉSI, MIND PEDIG FÚSZERPAPRIKÁT SIKERREL TERMESZTHETÜNK.

DR. SLEZÁK KATALIN

A paprikafajtákat elsősorban a termés alakja, színe és íze szerint szoktuk csoportosítani. Termesztési szempontból azonban számos más tulajdonság is fontos, például a növekedési típus, a termések elhelyezkedése, a környezeti tényezőkkel vagy a betegségekkel szembeni érzékenység.

Kiskertekben általában friss fogyasztásra vagy házi feldolgozásra szánt étkezési paprikával találkozunk. A fűszerpaprika termesztése kevésbé általános, leginkább azokban a körzetekben jellemző, ahol

egyébként nagyobb méretekben is foglalkoznak a termesztésével. Étkezési paprika esetében a házikertekben még mindig a legkedveltebbek a fehér, kúpos, édes fajták, amelyek – ha nem szedjük le őket fehéren – pirosra érnek be. Mellettük főként a téli-kora tavaszi időszakban kedvelt hegyes erős, csípős hajtatósi fajtákból is választhatunk akár szabadföldre is. Népszerűségben viszont ez utóbbi előtt vannak a pirosra éretten fogyasztott, viszonylag magas cukortartalmú paradicsom alakú paprikák, valamint az elmúlt

Savanyításra való, spirál termésű paprika

években egyre általánosabb, a kápia típusú paprikák termesztése. Mindezek mellett fontos megemlíteni a betűrt végű, kocka, hasáb vagy elkeskenyedő hasáb alakú termést nevelő fajtákat, melyek termései sárgából pirosra, narancsszínűre, zöldből pirosra, sárgásra, narancsszínűre, vagy akár lila színűre érnek. Savanyúság készítésére a kerek vagy szív alakú almapirikát, illetve a hosszú keskeny, különböző mértékben csavarodott termésű fajtákat is ültethetünk. Savanyításra és friss fogyasztásra is találunk különböző mértékig csípős, szabadföldi termesztésre nemesített étkezési paprikákat is.

Egyre gyakrabban találkozhatunk chilipaprikákkal vagy más különlegességekkel, díszpaprikákkal. Nemcsak a chilik, de az egyébként dekorációs eleményt nyújtó díszpaprikák is csípős ízűek, emiatt főzéskor csínján kell bánni velük. Bokorméretük változatos, a kisebbre növéket konyhaablak párkányán is nevelhetjük, akár más fűszernövényekkel közös balkonládákban. A nagyobb méretűeket inkább szoliterként érdemes nevelni, akár dísznövényágásokban.

A szabadföldön termesztett paprika esetében fontos kérdés a termékek tisztíthatósága. A por, valamint az esővel vagy öntözéssel esetleg felverődő sár

sokkal inkább szennyezi a terméseket, mint védett körülmények között, hajtásában. Ezért kedvezőbb a sima felületű, nem gyűrűs, nem bordázott termés, a vízszintes váll (nem besüppedő kocsány) és a csúcsos vagy épphogy tompa (nem begyűrt) bogoyévég. Ezeket általában szeletelni is könnyebb. Szabadföldön is hatékonyan védhetjük a szennyeződéstől a termést például mulcsozással vagy a talajfelszínt nem erősen verő öntözési mód (apró porlasztású öntözőfejek vagy

A díszpaprikák legtöbbje csípős

csepegtető, esetleg barázdás öntözés) választásával. Segíthet a támrendszer kialakítása is, hogy a termések minél messzebb kerüljenek a földfelszíntől.

Növekedési típusok

A növények növekedési típusa meghatározó a terméshozam, az ültetési sűrűség és a kedvezőtlen környezeti tényezőkkel szembeni ellenálló képesség szempontjából is. Az öntözési igény, a tápanyagellátás, a tenyészidőszak hossza, a szedések száma, gyakorisága szintén függ ettől a tulajdonságtól.

Az étkezési paprikafajták között megkülönböztetünk csokros, valamint folytonnövő fajtákat, melyeket hajtásában támrendszer mellett nevelünk, és szabadföldön is valamilyen támaszt kell készítenünk a növényeknek. Előbbinél a termések csoportosan, koncentráltan helyezkednek el, s a növény ezek kötődése után már nem növeszti tovább a hajtásait. A folytonnövő fajták legtöbbször négy fő hajtást, majd azokon elágazásokat fejlesztenek, amelyeken jellem-

ZÖLDSÉGTERMESZTÉS

zően egyesével fejlődnek a termések. Ha a hajtásokat és oldalhajtásokat megválogatjuk, letörjük, akár szabadföldön is viszonylag magas növények fejlődnek, nevelési módtól függően akár 1-1,5 méteres támrendszert igényelhetnek, metszés nélkül pedig legtöbbször kordonrendszert. Fűszerpaprika eseté-

A csokros növekedésű paprika nem nő tovább, miután termést kötött

ben van egy köztes típus is, amit féldeterminálnak szoktak nevezni: növekedése nem áll meg az első néhány virág bekötésekor, hanem néhány hajtása tovább növekszik.

A folytonnövő paprikatövön egy időben kifejlett termések és virágok láthatók

Összehasonlítva a különböző növekedési típusú fajtákat, természetesen nagy különbség mutatkozik a lombozatuk méretében: a folytonnövő fajtáknak jelentősen több levelük van, és általában nagyobbak is. Ha nem metsszük a töveket, egy kilogramm termés kineveléséhez akár négyszer több zöldfelületük is lehet, mint a csokros fajtáknak. Ez az ültetési sűrűségeen kívül a víz- és tápanyagellátásban, valamint a kedvezőtlen kör-

Csüngő termésű almapaprika

nyezeti tényezőkkel szembeni viselkedésben is különbséget jelent.

A termő növények megjelenését meghatározza a termések állása is. Alapvetően felálló és csüngő termésű változatokat különböztethetünk meg. Előbbieknél a termések egy része kilátszik a lombzat közül, ami egyben azt is jelenti, hogy jobban ki vannak téve a napsütésnek, vagy akár az esőnek és a szélnek. A lombbal fedett terméseket nem fenyegeti a nyári erős, közvetlen napfény miatti túlzott melegedés (aminek folyamánya a napégés), és kevésbé szennyeződnek. Szedni a csüngő terméseket könnyebb: a kampós kocsányuk hajlata alá bedugjuk az ujjunkat, és felfelé meghúzzuk, könnyen törnek. Az étkezési paprikafajták egy részének először felálló a termése, majd éréskor a bogycsok lehajlanak.

Zöldből sárgára érő blocky paprika

A fajták között különbséget találunk a levelek alakjában és méretében is. Érdekes, hogy ez (és a lombszín) valamelyest összefüggést mutat a termés alakjával, méretével (és színével): a keskeny-hosszú-

kás termésű paprikák levele hosszúkás és általában kisebb, mint a széles vállú, nagy testű termést nevelő fajtáké, melyek levele széles és arányaiban rövidebb. A fehér paprikák levélalapszíne világosabb zöld, mint a zöldből színesedő fajtáké, és általában a zöld paprikák közt is különbség van: a sötétebb zöld alapszínű fajtatípusok (kápia, paradicsom alakú, zöld blockyk stb.) sötétebb zöld levelűek. Ezekkel a tulajdonsággal érdemes tisztában lenni a tápanyagellátás során is: a világosabb lombszínűből, valamint a kisebb levélméretből nem kell feltétlenül tápanyaghiányra következtetnünk.

Milyen a jó palánta?

A jó paprikáhozamhoz és minőséghez az egész termesztési időszakban tudatosan kell dolgoznunk. Kezdve azzal, hogy igyekeznünk kell a lehető legjobb minőségű termőhelyet kiválasztani, a talajt alaposan előkészíteni, nagyon fontos a jó minőségű szaporítóanyag is. A paprikát kisebb felületen mindenképpen palántáról érdemes szaporítani, de az sem mindegy, hogy a kiültetett palánták milyen állapotúak. Gyökereik legyenek fejlett: cserepes, tálcás változatnál szője át alaposan a földlabdát, szálas palántánál is legyen a gyökérzet elágazó, dús, és a fiatal gyökérzet legyen világos színű, hófehér növekvő végekkel. A levelek legyenek egyenesen (a fajtatípusnak megfelelő) zöld színűek, a hajtáscsúcs növekvő leveleinek kivételével, amelyek a pillanatnyi intenzív növekedésük miatt világosabbak. Ha a szikleveleket megtaláljuk a növényeken, és azok még zöldek, az jelzi, hogy a növények a palántanevelés során végig jól érezték magukat.

A legtöbb esetben nem kedvező, ha már kis termések is vannak a palántán. Jobb, ha ültetés után a növény a begyökeresedésre „koncentrál”, csak azután neveli virágait, terméseit. A virágok és a kis termések amúgy is lepotyognak az ültetési „sokk” miatt, ezért ne várjuk meg a palántákkal, hogy azok kialakítására fordítsák energiájukat.

Öntözés, tápanyagellátás

Jól fejlett, egészséges palánták ültetésekor is fontos az ültetéstől kezdve a növények igényeihez igazított víz- és tápanyagellátás. Ültetéskor alaposan be kell iszapolni a palántákat, lehetőség szerint foszfortúlsúlyos tápoldattal (tövenként 2,5-3 dl), ami segíti a begyökeresedést. Ezt másnap, vagy két nap múlva érdemes megismételni. Ha a talaj egyébként viszonylag kedvezően nedves, érdemes ezt követően egy kicsit visszafogni az öntözést, hogy a palántáknak keresniük kelljen a vizet, azaz serkentsük a gyökerek növekedését. Később számoljunk azzal, hogy az öntözés általában lehűti a talajt. Ez elsősorban nyár elején (június) és ősszel lehet olyan mértékű, hogy a gyökerek fejlődése vagy a tápanyag-felvétel akadozik. A teljes

Kápiapaprika fóliatakarással termesztve

vzellátást nézve a paprika a többi zöldségféléhez képest viszonylag igényes. Nem kedveli sem a pangó vizet, sem a száraz talajt, sem a hirtelen nedvesség-változást. Az esetleges kiszáradó talajra vagy alacsony levegő-páratartalomra könnyen reagál kalciumhiány okozta boggyófoltosodással, esetleg napégéssel, ami részben szintén a mézshiányra vezethető vissza.

Kalciumhiány megelőzésére a megfelelő vizgazdálkodás mellett segítség lehet a lombtrágyázás magas kalciumtartalmú szerrel. A tápanyagellátásnál egyébként a más növényeknél is alkalmazandó fő elveket érdemes követni: az erősebb foszforellátással a gyökérnövekedés, és a virágképződés-kötődést, a nitrogénellátással a lombméretet és a termésmé-

ZÖLDSÉGTERMESZTÉS

tet szabályozhatjuk, a több kálium pedig segítheti az édesebb íz, harmonikusabban érő termések fejlődését, valamint növeli a növények ellenálló képességét.

A paprika sóérzékeny. Magasabb sótartalmú talaj, vagy túltrágyázás hatására a gyökerek könnyen elhalnak, és nehezen fejlődnek újak, így a növények nem fejlődnek rendesen. Kalciumhiány ilyenkor is könnyen kialakul, tekintettel arra, hogy a növények csak a fiatal, egészséges gyökérrészekben keresztül tudják felvenni a kalciumot a talajból. Tenyészidőben semmiképpen ne használjunk klórtartalmú műtrágyát, mert a klórra a paprika kifejezetten érzékeny. Válasszunk inkább szulfáttartalmú káliumtrágyát.

Figyeljünk a szedésre

A közvetlen erős napsütéstől sérülnek a túlságosan fölmelegedő szövetek. Elsősorban színes terméseknél feltűnő a sérült részekben a színhiány, vagy teljes szövetelhalás a papírszerű elvékonyodás. Fajtaválasztással, megfelelő öntözéssel és tápanya-

gellátással elérhetjük, hogy a terméseket minél inkább árnyékolják a levelek, így elkerülhető a napégés.

Fontos a szedés időzítése, valamint, hogy mikor milyen érettségi állapotú termést szedünk le, és mit hagyunk a növényeken. Folytonnövő paprikákról igyekezzünk minél előbb leszedni az érett terméseket (amint elérték a megfelelő érettségi állapotot), hogy a töveken maradó félérett termések jobban fejlődjenek, és folyamatosan kötődhessenek újak. Ha minden termést leszedünk, általában nehezen kötődnek újabbak, így lehetőség szerint ügyeljünk a folyamatosságra.

A korai szedés, bár sok esetben növeli az összhozamot, a minőséget csökkentheti. Ha nem várjuk meg, hogy a termés feszes és fényes legyen, szedést követően hamar apad, puhul a bogyo. Egyes fajták íze kesernyés is, ha még éretlenül szedjük. Biológiai érettségben (színesen) szedett terméseknél ha a színesedés már megindult, számíthatunk a szedés után is további színeződésre.

DIGITALSTAND

OLVASSA A KERTI KALENDÁRIUM MAGAZIN DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí

- Ajándékba is vásárolható
- Kiadványát több eszközön is elérheti
- Pár kattintással azonnal olvasható, előnézhető

WWW.DIGITALSTAND.HU/KERTIKALENDARIUM

Figyeljünk a burgonya védelmére **syngenta**

A nagyüzemi burgonyatermesztéshez hasonlítva azt hihetjük, hogy otthon, a kertben könnyebb termesztani. A problémák azonban ugyanazok, állandó problémát jelentenek a gyomok, kórokozók és kártevők.

A gyommentesítést még meg tudjuk oldani mechanikusan, ellenben a kórokozók és a kártevők ellen gyakran kellhet növényvédőszerhez nyúlni. Az ültetést megelőző talajfertőtlenítés elsősorban a talajban tevékenykedő kártevők ellen célzott védekezés. A **Force 1,5 G** kiváló megoldás a pajorok és a drótférgek ellen.

A gombabetegségek az időjárástól függően különböző intenzitással fertőzhetnek. A védekezésnél elsősorban a megelőzésre kell

törekedni. Ha az időjárás kedvez a fertőzés kialakulásának, még azelőtt érdemes kezelni az állományt, mielőtt megjelennek a tünetek. Ebben az esetben a kórokozók okozta kár sokkal kisebb, mintha a tünetek megjelenése után kezdenénk a védekezést.

A védekezéseket kezdetük kontakt készítményekkel addig, amíg nem magas a fertőzés veszélye, de legkésőbb sorzáródás

kezdeté előtt érdemes áttérni a felszívódó szerek használatára. A felszívódó kezelésekre virágzás utánig a mankoceb kontakt hatóanyaggal kombinált **Ridomil Gold MZ**-t javasoljuk 25 g/100 m² adagban. Majd virágzás után áttérhetünk a réz kombinációs partnert tartalmazó **Ridomil Gold Plus**-ra, amiből 40 g szükséges 100 m²-re. A két kontakt hatóanyag mellett mindkét esetben a mefenoxam nevű felszívódó hatóanyag található, ami jó gyógyító hatékonysággal rendelkezik. Az esetleges egyoldalú szerhasználatból adódó hatékonyság-csökkenés elkerülése érdekében érdemes váltogatni a hatóanyagokat, és az **Amistar 10** ml/100 m² készítményt alkalmazni, amely felszívódó, széles hatásspektrumú gombaölő szer.

Rovarkártevők közül a burgonyabogár és a levéltetvek okozhatnak problémát. Mindkettő ellen kiváló hatékonyságú a jól bevált **Karate Zeon** 2,5 ml/100 m² dózisban. A kártevők megjelenését jól nyomon tudjuk követni, ha alaposan átnézzük a növényeket. Ha nem elterjedt a kártevők jelenléte (burgonyabogár), akár kézzel is leszedhetjük a növényekről a lárvákat, és így nem kell növényvédő szert alkalmazni, de ebben az esetben nagyon alaposnak kell lennünk, mert ha a kártevő ott marad, akkor a „terített” asztal várja.

Legyen szó gyomokról, kártevőkről, vagy kórokozókról, a Syngenta kínálatában mindegyik ellen van megoldásunk. Mindenkinek, aki burgonyát termeszt, az a célja, hogy szép, egészséges termést takarítson be. Az ehhez szükséges védelmet a Syngenta termékei biztosítják.